

DĚLOSTŘELECKÉ ZABEZPEČENÍ PRŮLOMU PŘIPRAVENÉ OBRANY PROTIVNÍKA

V článku se budu zabývat některými základními otázkami dělostřeleckého zabezpečení průlomu připravené obrany protivníka. Půjde hlavně o problémy výběru a kategorizace cílů dělostřeleckých paleb, potřeby a úhrady dělostřeleckých prostředků, popřípadě přibírání tanků pro nepřímou palbu, které vznikají při předběžném hodnocení vlastních možností.

Nejprve krátce k základním pojmům.

Naše předpisy, zejména Organizace a vedení operací (Oper-1-1), ale i Polní řád ČSLA (Vševojsk-1-1), hovoří o **palebné přípravě** (popř. palebné podpoře). Této přípravě se účastní dělostřelecké, raketové, tankové a letecké útvary a svazky. Palebná příprava tedy zahrnuje činnost více druhů vojsk a je správné tedy považovat tento pojem vzhledem ke svému obsahu za pojem vševojskový a vzhledem

k činnosti zúčastněných složek i za pojem těchto činnostem nadřazený.

Uvedená charakteristika jen velmi obecně vyjadřuje veškerou mnohotvárnou činnost dělostřelectva v palebné přípravě, a proto se v odborné literatuře, zejména sovětské, používá termínu **dělostřelecká příprava** (dělostřelecká podpora, dělostřelecké zabezpečení boje v hloubce), kterým se jednoznačně vymezuje podíl činnosti dělostřelectva na palebné přípravě. Dělostřelecká příprava se vyznačuje vlastní typickou organizací, strukturou, způsobem velení a spojení apod. Tyto a další faktory i vztahy k ostatním součástem palebné přípravy, jejich rozsah i charakteristická forma používání tohoto termínu plně opodstatňují. V tomto smyslu používám termínu dělostřelecká příprava i v tomto článku.

Základní podmínky použití dělostřelectva

Cílem operačního a bojového použití RVD v útočné operaci a boji je nepřetržitě vytváření výhodných podmínek pro úspěšnou činnost ostatních druhů vojsk. Takové podmínky vytváří RVD raketovými jadernými údery a palbou dělostřelectva. Jaderné údery tvoří dnes základ palebného systému pozemního vojska. Tím se však nijak nesnižuje význam dělostřelectva. V případě vedení jaderných úderů do hloubky připravené obrany protivníka to bude zase především palba dělostřelectva, která musí vytvořit podmínky

pro průlom postavení prvosledových praporů. A při vedení bojové činnosti bez jaderných zbraní bude dělostřelectvo hlavním palebným prostředkem pozemního vojska.

Aby dělostřelectvo mohlo splnit úspěšně svoji úlohu, je nutné mít tyto dva základní předpoklady:

- musí mít dostatečný počet dělostřelectva (děl a raketometů);
- musí mít dostatek dělostřelecké munice.

Cíl dělostřelecké přípravy

Útok s průlomem připravené obrany protivníka je vždy spojen s dělostřeleckou přípravou, a to i v případě, že jaderné údery půjdou na cíle v hloubce.

Cílem dělostřelecké přípravy je vytvořit podmínky pro průlom obrany protivníka a pro úspěšný útok prvosledových jednotek a útvarů ve vysokém tempu. Toho dosahujeme:

- rozvrácením palebného systému protivníka;
- ničením a umlčováním ohnisek od-

poru v obranných úsecích brigád prvního sledu;

- narušením systému velení protivníka;
- ničením a umlčováním druhých sledů [záloh] protivníka;
- zabezpečením přibližujících se vojsk na čáru zteče před jadernými údery a palbami dělostřeleckého protivníka (při útoku z chodu).

Všechny palebné úkoly, které dělostřelecko v průběhu dělostřelecké přípravy plní, vycházejí z tohoto cíle.

Objekty pro palbu v dělostřelecké přípravě

Pro dělostřeleckou přípravu rozdělujeme objekty protivníka do tří skupin. V každé skupině se cíle vyznačují obdobnou charakteristikou, zejména z hlediska důležitosti, druhu a způsobu umlčování dělostřelečtvem.

První skupinu cílů tvoří:

- odpalovací zařízení;
- dělostřelecké, raketometné a minometné baterie;
- protiletadlové baterie a jednotky PLRS.

Druhou skupinu cílů tvoří:

- ohniska odporu čet rot prvního sledu;
- ohniska odporu čet rot druhého sledu;
- ohniska odporu čet na křídlech úseku průlomu;
- VS a PVS praporů, brigád a divizí prvního sledu;
- protitankové jednotky v opěrných bodech a ve vyčkávacích prostorech;
- radiolokátory;

- pozorovatelný;
 - jednotlivé cíle mimo opěrné body.
- Třetí skupinu cílů tvoří:
- zálohy prvosledových brigád.

Toto rozdělení objektů [cílů] protivníka se vztahuje k dělostřelečtvo v zakrytých palebných postaveních. Přímá střelba se řídí poněkud odlišnými zásadami a v tomto článku ji neřeším. Také potřeba děl, popř. munice pro přímou střelbu se do potřeby nezapočítává.

Rozdělení do tří skupin je důležité pro stanovení správné metodiky propočtů potřeby dělostřeleckého v dělostřelecké přípravě, neboť platí požadavek, pokud to bude možné, umlčovat cíle první a druhé skupiny současně.

Stupeň umlčení jednotlivých cílů navrhuje náčelník RVD podle konkrétní situace. Touto problematikou se zabýval článek podplukovníka ing. Rudolfa Krále ve Vojenské mysli čís. 4/73, proto ji nebudu dále rovádět. Chci však upozornit, že jde o velmi odpovědný úkol, který zásadně ovlivňuje výsledek celé akce.

Potřeba dělostřeleckého na dělostřeleckou přípravu

Při výpočtu potřeby dělostřeleckého na dělostřeleckou přípravu při průlomu připravené obrany protivníka vždy vycházíme ze základního požadavku, a to **umlčovat všechny cíle první a druhé kategorie současně**. S přihlédnutím k tomuto požadavku stanovujeme:

- které cíle umlčovat (obecný rozsah jednotlivých druhů cílů);
- kolik cílů umlčovat (konkrétní objem jednotlivých druhů cílů).

Které cíle v dělostřelecké přípravě umlčovat

Za základ bereme cíl dělostřelecké přípravy. Dále platí trvalý požadavek ničit

prostředky jaderného napadení ihned po jejich zjištění.

Máme-li **rozvrátit palebný systém protivníka**, musíme umlčet dělostřelecké, raketometné a minometné baterie nejen v úseku průlomu, ale i ty, které do něj mohou palebně působit. Proto požadujeme umlčení veškerého dělostřeleckého protivníka do vzdálenosti 2/3 jeho dostřelu od úseku průlomu. Prakticky to budou všechny nebo téměř všechny **dělostřelecké a raketometné baterie** praporů, sousedících s úsekem průlomu. Dále musíme umlčet všechny **protitankové jednotky** v úseku průlomu jak v opěrných bodech, tak v prostorech soustředění. Kromě nich též vše-

chny protitankové jednotky, které by do úseku průlomu mohly působit.

V plném rozsahu musíme umlčet **ohniska odporu čet rot prvního** a druhého sledu prvosledových praporů v celém úseku průlomu a ta ohniska odporu čet, z nichž by mohl protivník do úseku průlomu palebně působit.

Narušení systému velení protivníka dosáhneme umlčením **velitelských stanovišť** praporů a brigád i PVS divize prvního sledu. Tedy nejenom velitelských stanovišť v úseku průlomu. Jde i o místa, kde je rozmnístěna spojovací technika.

Jednotlivé cíle, rozmístěné mimo ohniska odporu čet, umlčujeme v celém úseku průlomu a na jeho křídlech. Radiolokátory umlčujeme v celém útočném pásmu.

Proto můžeme obecně říci, že při průlomu připravené obrany protivníka musíme umlčet nejen cíle přímo v úseku průlomu, ale i všechny cíle, které by mohly úspěch průlomu ohrozit.

Počet cílů, které je třeba umlčovat

Při stanovení počtu cílů vycházíme ze závěrů předcházejícího odstavce. Je však zřejmé, že se nemůžeme spokojit jen s cíli, zjištěnými do doby zahájení plánování. To by vedlo ke značně zkreslenému výsledku při výpočtu potřeby dělostřelectva. Objem zjištěných cílů bude totiž narůstat s časem, stanoveným k jejich zjištění. Zkušenosti kromě toho ukazují, že všechny cíle nezjistíme ani za poměrně dlouhou dobu. Proto, abychom se vyhnuli nesprávným závěrům o objemu (počtu) cílů, které musíme umlčet, vezmeme za základ konkrétní situaci, ale využijeme i teoretických znalostí organizace a zásad vedení boje protivníka. Počítáme proto s umlčováním nejen konkrétních, zjištěných cílů, ale i cílů, které se mohou v sestavě protivníka pravděpodobně vyskytnout. Z těchto konkrétních i pravděpodobných vybereme ty, které by mohly úspěšný průlom obrany protivníka ohrozit.

Rozeberu tuto problematiku na jednoduchém příkladu, jehož základem je schéma obrany protivníka. Přitom není nutné prozatím znát přesné rozmístění cílů nebo jejich konkrétní rozměry.

Konkrétní vstupní informace (v příkladu) vyplývají ze situace a zjištěných cílů:

— vševojsková armáda útočí na předem připravenou obranu protivníka, obsazenou motorizovanou divizí (N), prolamuje obranu v úseku širokém 8 km vnitřními křídly dvou motostřeleckých divizí (úsek průlomu divize 4 km);

— v úseku průlomu jsou zjištěny tyto cíle:

- vybudovaná ohniska odporu dvou praporů prvního sledu;
- raketometný a dva dělostřelecké oddíly;
- VS a PVS mod, VS mob;
- dvě PL baterie;
- prostory soustředění dvou ptpř;
- dva radiolokátory;
- v útočném pásmu obou msd jsou dále zjištěny:
 - palebná postavení dvou dělostřeleckých oddílů 155mm ShH;
 - VS další mob;
 - prostory soustředění dvou druhosledových mopr.

Údaje, které vyplývají ze znalosti organizace a taktických zásad vedení boje protivníka:

- organizační struktura mod;
- organizační struktura mob, tb a divizních jednotek a útvarů;
- možné posilování mod při vedení obranného boje;
- prostředky, které mohou v pásmu obou divizí působit s přihlédnutím ke konkrétní situaci (baterie 203,2 mm ShH, 5 RL).

Počty a rozmístění předpokládaných i zjištěných cílů v útočném pásmu a v úseku průlomu vševojskové armády — viz obr. 1.

Po delimitaci cílů mezi dělostřelectvo a letectvo musí dělostřelectvo v souhlase s tímto schématem cílů a za uvedených podmínek umlčet:

z cílů první skupiny:

- 18 dělostřeleckých baterií;
- 5 minometných jednotek;
- 6 protiletadlových čet (baterií);

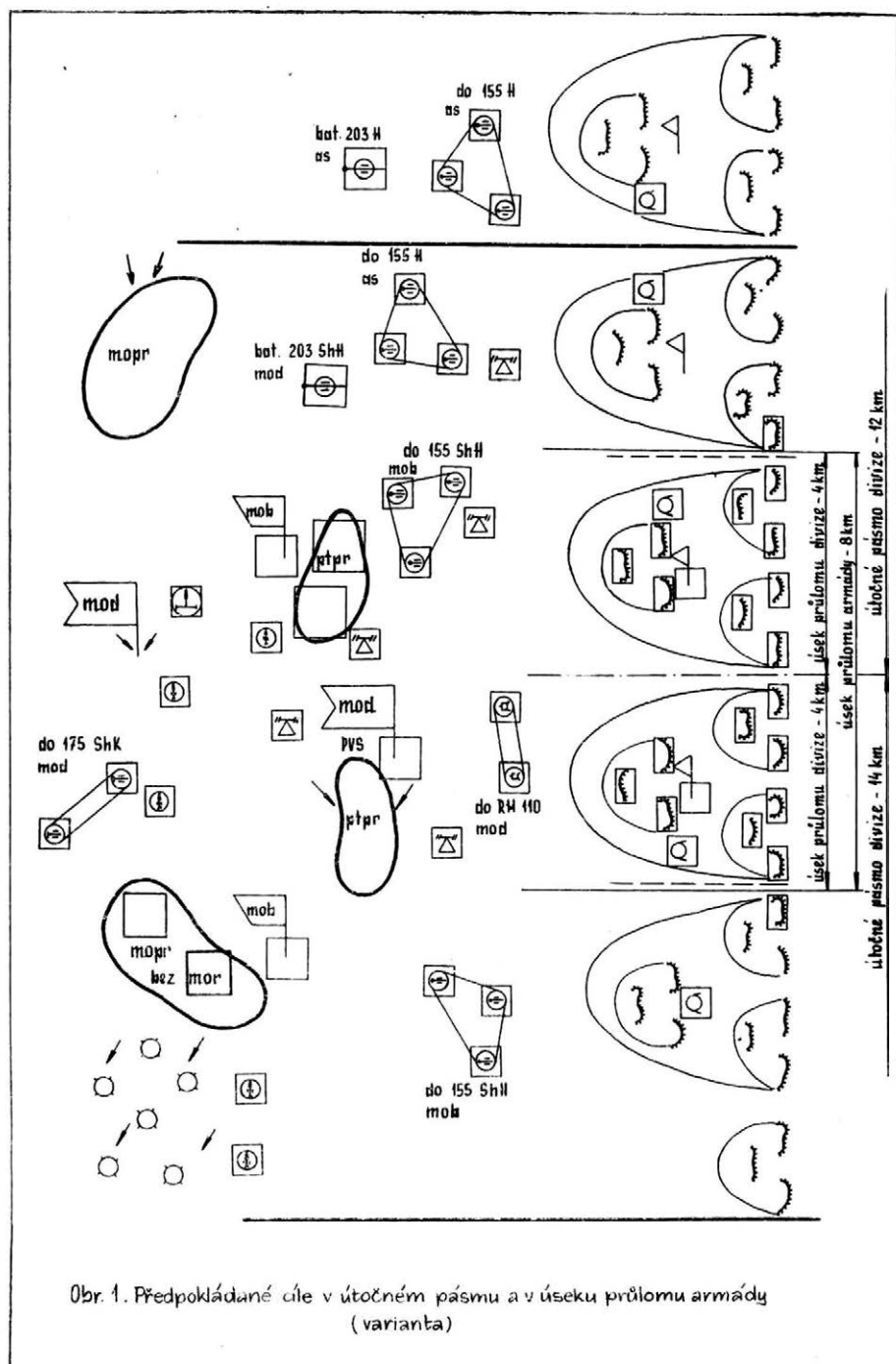
z cílů druhé skupiny:

- 12 ohnisek odporu čet rot prvního sledu;
- 6 ohnisek odporu čet rot druhého sledu;
- dvě ohniska odporu čet na křídlech úseku průlomu;
- PVS mod;
- dvě VS mopr;
- dvě ptpř v prostoru soustředění;
- 5 radiolokátorů;

z cílů třetí skupiny:

- dvě mor.

(V článku uvádím propočty na německou mod. Půjde-li o americkou divizi, budou propočty jiné a ukáže se větší potřeba dělostřelectva.)

Potřeba dělostřelectva

Před vlastním výpočtem potřeby dělostřelectva na dělostřeleckou přípravu musí vševojskový velitel rozdělit cíle mezi dělostřelectvo a letectvo a určit cíle, které budou ničit jaderné údery (v případě použití ZHN).

Současná metodika předběžného stanovení potřebného počtu dělostřelectva na dělostřeleckou přípravu vychází z principu využití předem stanovených norem potřeby dělostřelectva k umlčování jednoho cíle určitého druhu. Tyto normy uvádějí pomůcky RVD. Výpočet předpokládá umlčet cíle první a druhé skupiny současně.

Počet dělostřelectva, potřebný k umlčení všech cílů uvažovaného druhu v dělostřelecké přípravě určíme jako součin stanovené normy s celkovým počtem cílů tohoto druhu. Je-li např. k umlčení jednoho ohniska čtyři prvosledové roty stanovená norma (průměrná potřeba) 15 děl, pak k umlčení dvanácti ohnisek čet v prvosledových rot budeme potřebovat $12 \times 15 = 180$ děl. Celkovou potřebu na současně umlčení v jednotlivých skupinách určíme jako součet vypočítaných potřeb dělostřelectva k umlčení jednotlivých druhů cílů v uvažované skupině. Část této problematiky je obsažena také ve zmíněném článku podplukovníka Krále.

Úhrada potřebného množství dělostřelectva

Dělostřelecké přípravy při průlomu připravené obrany protivníka se zúčastní organické a přidělené dělostřelectvo divizí a armády. Abychom však dosáhli úhrady požadovaného množství dělostřelectva, tj. kolem 800 děl a raketometů, musíme navíc dělostřelectvo přibírat. Obecně můžeme říci, že dělostřelecké přípravy se zúčastní **organické, přidělené a přibírané dělostřelectvo**.

Z organického dělostřelectva vševojskových divizí a motostřeleckých pluků to jsou vždy divizní dělostřelecké pluky a oddíly prvosledových i druhsledových msp. Často i organické protitankové oddíly msd. Na stupni vševojskové armády se dělostřelecké přípravy zúčastní vždy organická kanónová dělostřelecká brigáda, někdy přibíráme i organický protitankový pluk.

Přidělené dělostřelectvo, kromě protitankového, se zúčastní dělostřelecké přípravy v plném rozsahu a na všech stupních. V našich podmínkách počítáme s tím, že se přípravy musí zúčastnit větší část frontové kanónové brigády.

Z dělostřelectva, které můžeme na dě-

Podle podkladů uváděného příkladu získáme tak tuto potřebu dělostřelectva pro dělostřeleckou přípravu:

- pro současně umlčení cílů první skupiny 324 děl;
- pro současně umlčení cílů druhé skupiny 486 děl;
- pro současně umlčení cílů první a druhé skupiny 810 děl.

V daném případě tedy při šířce průlomu 8 km požadujeme 102 děl a raketometů na jeden kilometr průlomu.

Prozatím jsme neuvažovali třetí skupinu cílů, které tvoří zálohy protivníka. Je tomu tak proto, že požadujeme současně umlčování cílů pouze první a druhé skupiny. Ze zkušeností z mnoha výpočtů je známo, že na umlčení cílů třetí skupiny je potřeba dělostřelectva vždy podstatně menší.

Jako střední hustotu dělostřelectva pro průlom připravené obrany nepřítelů používáme normu:

- 80–100 hlavní na 1 km na divizi NSR,
- 100–120 hlavní na 1 km na divizi USA.

lostřeleckou přípravu průlomu připravené obrany protivníka **přibírat**, to mohou být:

- dělostřelecké pluky divizí druhého sledu;

- dělostřelecké oddíly motostřeleckých pluků divizí druhého sledu;
- dělostřelectvo divizí a pluků v do-
tuku (při útoku z chodu);
- protitankový pluk armády;
- protitankový pluk frontu.

Vševojskové i dělostřelecké řády (Oper-1-1, Vševojsk-1-1, Dě1-1-1) připouštějí přibírat na dělostřeleckou přípravu pro palbu ze zakrytých palebných postavení tanky. Avšak jak z hlediska vševojskového, tak i dělostřeleckého je přibírání tanků málo vhodné, neboť je velmi náročné na organizaci při vyvádění tankových praporů do palebných postavení a časově náročné při zabezpečování jejich palby z těchto postavení. Složitou otázkou je též zabezpečení tanků potřebným množstvím tříštivotrhavé munice. Pro osádky tanků je střelba ze zakrytých palebných postavení velmi náročná fyzic-

ky. Především je třeba vidět efektivnost palby tanků ze zakrytých palebných postavení ve srovnání s dělostřeleckými oddíly 100mm kanónů. Např. 30 tanků (jeden tankový prapor) nenahradí 30 kanónů ráže 100 mm. Režim palby tanků je totiž při trvání palby 20 minut a déle oproti 100 mm zhruba poloviční. Můžeme tedy při konstantním čase počítat jeden tankový prapor za ekvivalentní maximálně jednomu dělostřeleckému oddílu. To znamená, že při výpočtu úhrady dělostřelectva nám tankový prapor nahradí nikoli

30, ale nejvýše 18 hlavní. Tyto a ještě další problémy nás nutí přibírat tanky na dělostřeleckou přípravu jen v nezbytných případech.

Z hlediska vševojskového musíme uvážit hlavní otázky, které s přibíráním dělostřelectva na dělostřeleckou přípravu souvisejí (viz též článek ve Vojenské mysli čís. 4/73). Je to především uskupování a velení dělostřelectvu, rozmístování, vyvedení dělostřelectva do bojových sestav a zabezpečení dělostřeleckou municí.

Vyrovnaní nesouladu mezi potřebou a úhradou dělostřelectva

Vznikne-li mezi potřebou dělostřelectva na dělostřeleckou přípravu a jeho úhradou nesoulad, musíme jej v rámci možností řešit. Teoreticky máme k tomu více možností:

- přibíráním dalších dělostřeleckých jednotek a útvarů;
- novou delimitací cílů mezi raketo-
vé vojsko, dělostřelectvo a letectvo;
- přibíráním tanků;
- zúžením úseku průlomu;
- převodem části cílů z první a druhé skupiny do skupiny třetí.

Přibíráním dalších dělostřeleckých jednotek nebo útvarů na dělostřeleckou přípravu můžeme řešit vzniklý problém nejjednodušeji, neboť všechny takové možnosti budou již vyčerpány.

Nová delimitace cílů předpokládá zcela nové řešení a v praxi je zcela výjimečná.

Tanky by měly být na dělostřeleckou přípravu přibírány jen v nezbytných případech. V našich podmínkách se však nevyhnete tomu, abychom tanky na přípravu často nepřibírali.

Zúžením úseku průlomu ušetříme prakticky velmi málo dělostřelectva. To vyplývá z rozboru, které cíle musíme v dělostřelecké přípravě umlčovat. Zúžením úseku průlomu na polovinu nesnížíme potřebu dělostřelectva na polovinu.

Prakticky se sníží jen o prostředky, které jsou zapotřebí k umlčení těch četných ohnisek odporu, o které se úsek průlomu zúžil. Naopak musíme konstatovat, že se zúžením úseku průlomu potřeba dělostřelectva relativně, z hlediska počtu hlavní na 1 km, zvýší. Kromě toho šířka úseku průlomu v rámci armády by neměla být menší než 8 km.

Řešení nesouladu mezi potřebou a úhradou dělostřelectva na dělostřeleckou přípravu převodem části cílů z první a druhé skupiny do skupiny třetí bude v současné době velmi časté. Převodem totiž snížíme objem úkolů v první a druhé skupině a tím i potřebu dělostřelectva na jejich současné umlčení. Na druhé straně ne všechny cíle první a druhé skupiny budeme umlčovat současně. Převádět do třetí skupiny cílů můžeme z první skupiny jen PL baterie a jednotky PLRS, dovolí-li to konkrétní situace. Ze druhé skupiny cílů můžeme převádět ohniska odporu čet rot druhého sledu, protitankové jednotky ve vyčkávacích postaveních a v samostatných opěrných bodech v hloubce, radiolokátory a jednotlivé cíle. Ja ukazují mnohá řešení, jsou výsledky při převodu cílů velmi dobré. V praxi to také je nejčastější řešení v období rozhodovacího procesu.